

BOSNA I HERCEGOVINA

Agencija za sigurnost hrane BiH

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

Агенција за безбједност хране БиХ

DOPRINOS AGENCIJE ZA SIGURNOST HRANE LEGISLATIVI IZ OBLASTI MLIJEKA U BIH

dr.sc. Marija Jukić-Grbavac

Agencija za sigurnost hrane BiH - osnivanje

- *Osnivanje Agencije za sigurnost hrane BiH propisano je Zakonom o hrani („Službeni glasnik BiH”, broj 50/04).*
- *Agencija je samostalna upravna organizacija, utemeljena Odlukom Vijeća ministara BiH („Službeni glasnik BiH”, broj 22/05)*

OSNOVANA JE U CILJU:

- *osiguranja sigurnosti hrane i hrane za životinje*
- *vršenja znanstvenih i stručno-tehničkih poslova temeljem Zakona o hrani*
- *primjene međunarodnih konvencija i međunarodnih sporazuma iz područja sigurnosti hrane i hrane za životinje obvezujućih za Bosnu i Hercegovinu*

"Putovanje od tisuću kilometara počinje prvim korakom., - Lao Tse

ZADAĆE AGENCIJE

Agencija, prema Zakonu o hrani, ima sljedeće zadaće:

- ✓ pruža mjerodavnim organima najbolja znanstvena mišljenja u svim predmetima utvrđenim zakonodavstvom i o svim pitanjima u okviru svojih djelatnosti,
- ✓ promiče i koordinira razvoj jedinstvenih metodologija ocjenjivanja rizika u područjima u okviru svoje djelatnosti,
- ✓ **inicira, priprema i organizira izradu provedbenih propisa iz ovog zakona,**
- ✓ pruža znanstvenu i tehničku potporu mjerodavnim organima u okviru svoje djelatnosti i, kad se to od nje zatraži, u tumačenju i razmatranju mišljenja ocjene rizika,
- ✓ stavlja na raspolaganje znanstvene studije u okviru svojih djelatnosti,
- ✓ traži, prikuplja, uspoređuje, analizira i sumira znanstvene i tehničke podatke u područjima u okviru svoje djelatnosti,

ZADAĆE AGENCIJE

- ✓ poduzima mjere kojima se utvrđuju i karakteriziraju rizici koji se pojavljuju u područjima u okviru svoje djelatnosti,
- ✓ uspostavlja sustav mreža organizacija koje djeluju u područjima u okviru njene djelatnosti i odgovora za njihovo djelovanje,
- ✓ pruža znanstvenu i tehničku pomoć u postupcima upravljanja kriznim stanjima koje provode mjerodavni organi vezano uz sigurnost hrane i hrane za životinje,
- ✓ osigurava da javna tijela i zainteresirane strane žurno dobiju pouzdane, objektivne i opsežne podatke u područjima u okviru djelatnosti Agencije,
- ✓ izražava samostalno vlastite zaključke i usmjerenja u pitanjima u okviru svoje mjerodavnosti.
- ✓ obavlja i druge poslove utvrđene ovim zakonom i drugim propisima.

Nadležnost predlaganja legislative

Članak 16.

Provedbeni propisi iz domena higijene i zdravstvena ispravnost

Vijeće ministara, na prijedlog Agencije, u suradnji sa mjerodavnim organima, donosi provedbene propise o primjeni bilo kojeg postupka u proizvodnji, preradi, obradbi i distribuciji, a koji može utjecati na higijenu i zdravstvenu ispravnost hrane i hrane za životinje.

Temeljem članka 16., 17., 22., 35. i 72. Zakona o hrani („Službeni glasnik BiH”, broj 50/04) i članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na prijedlog Agencije za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine, u suradnji s nadležnim tijelima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, i

u suradnji s Uredom za veterinarstvo Bosne i Hercegovine

Članak 17. Uvjeti za stavljanje na tržište

1. Subjektima u poslovanju s hranom dopušteno je da proizvode, stavljaju na tržište hranu propisanog kvaliteta, kao i hranu za koju nisu propisani zahtjevi kvaliteta, ako hrana odgovara odredbama o zdravstvenoj ispravnosti i navodima na deklaraciji.
2. Vijeće ministara, na prijedlog Agencije, u suradnji s mjerodavnim organima entiteta i Brčko Distrikta, donosi provedbene propise kojima se uređuje kvaliteta hrane, radi:
  - a) zaštite interesa potrošača,
  - b) omogućavanja potrošačima da izvrše izbor u vezi s hranom koju konzumiraju,
  - c) zaštita interesa proizvođača.
3. Provedbenim propisima iz stavka 2. ovoga članka utvrđuju se zahtjevi koji se odnose na:
  - a) obveze subjekata u poslovanju s hranom vezano za kvalitetu,
  - b) klasifikaciju, kategorizaciju i naziv hrane,
  - c) senzorska svojstva i sastav hrane,
  - d) vrstu i količinu sirovina, dodataka i drugih tvari koji se rabe u proizvodnji i preradi hrane,
  - e) tehnološke postupke koji se primjenjuju u proizvodnji i preradi hrane,
  - f) metode uzimanja uzoraka i analitičke metode radi kontrole kvaliteta hrane,
  - g) dodatne ili specifične podatke koji bi trebali biti navedeni na deklaraciji hrane, a od interesa su za potrošača.

Članak 22.

Nadzor zdravstvene ispravnosti i kvaliteta hrane pri uvozu

1. Uvoznik hrane mora graničnom inspektoratu podnijeti zahtjev za pregled pošiljke hrane koju uvozi radi utvrđivanja zdravstvene ispravnosti i kvaliteta.
2. Mjerodavnosti graničnih inspektora u pogledu mjerodavnosti prema pojedinim vrstama hrane i hrane za životinje utvrđuje Vijeće ministara na prijedlog Agencije, u suradnji s mjerodavnim organima.
3. Pregled pošiljke radi utvrđivanja zdravstvene ispravnosti i kvaliteta hrane obavlja se na graničnim prijelazima ili u mjestu carinjenja robe.
4. Mjerodavni granični inspektor, radi provjere zdravstvene ispravnosti i kvalitete hrane koja se uvozi, ima pravo uzimati uzorke i dati ih na ispitivanje u ovlaštene laboratorije.

Članak 35.

Službena kontrola zdravstvene ispravnosti, higijenske ispravnosti i kvalitete hrane

Službena kontrola zdravstvene ispravnosti, higijenske ispravnosti i kvalitete hrane uključuje jednu ili više od sljedećih aktivnosti:

- a) inspekcijski nadzor,
- b) pregled deklaracija, dokumentacije i službenih evidencija,
- c) uzorkovanje i analizu,
- d) pregled evidencija iz članka 28. ovoga zakona,
- e) pregled provedbe i učinkovitosti sustava samokontrole objekta na temelju provjere evidencija i dokumentacije navedenih u članku 29. ovoga zakona.

Način provedbe službene kontrole, opća načela i sadržaj iz stavka 1. propisuje Vijeće ministara, na prijedlog mjerodavnih organa.

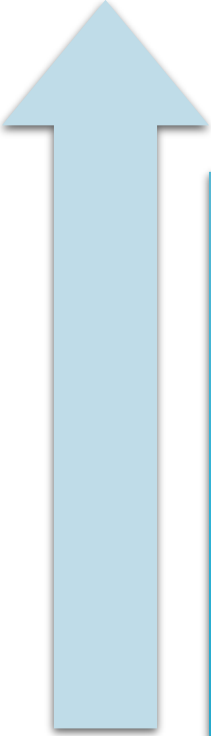
Članak 72.

Ostali propisi

Vijeće ministara na prijedlog Agencije donijet će:

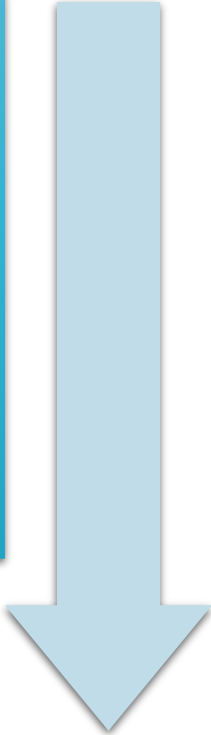
- a) propise o novoj hrani,
- b) propise o označavanju i reklamiranju hrane,
- c) propise o oznaci tradicionalnog ugleda hrane,
- d) propise o oznaci izvornosti i oznaci zemljopisnog podrijetla hrane kao i druge potrebne propise iz ovog područja oblasti.

Zatečeno stanje legislative

Na snazi su bili **propisi** preuzeti iz SFRJ, SRBiH

Razlike u propisima koji su na snazi u BiH i propisa koji su na snazi u zemljama EU **činili su poteškoće domaćim proizvođačima**, kako na domaćem, tako i na inozemnom tržištu.

Pravni temelj za donošenje propisa o hrani na nivou BiH

1. Zakon o hrani („Službeni glasnik BiH“, broj 50/04)
2. Zakon o genetski modificiranim organizmima („Službeni glasnik BiH“, 23/09)
3. Zakon o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 38/02, 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08)
4. Zakon o upravi („Službeni glasnik BiH“, br. 32/02),
5. Poslovnik o radu Vijeća ministara Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 22/03). Odluka o procedurama u postupku usklađivanja zakonodavstva Bosne i Hercegovine sa Acquis communautaire („Službeni glasnik BiH“, br. 44/03)
6. Jedinstvena pravila za izradu pravnih propisa u Institucijama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, br. 11/05, 58/14, 60/14, 50/17, 70/17 i 10/21)
7. Pravila za konzultacije u izradi pravnih propisa („Službeni glasnik BiH“, br. 5/17 i 87/23).
8. Uputstvo za provođenje procesa konzultacija u izradi pravnih propisa u Agenciji za sigurnost hrane BiH, broj: 01-1-02-3-473-1/17 od 7.4.2017. godine

Legislativa iz oblasti mlijeka objavljena u “Službenom glasniku BiH “

Pravilnik o sirovom mlijeku („Službeni glasnik BiH”, br. 21/11,62/14 i 17/19),

Pravilnik o mliječnim proizvodima i starter kulturama („Službeni glasnik BiH”, br. 21/11 i 17/19),

Pravilnik o mazivim mastima („Službeni glasnik BiH”, broj 21/11),

Pravilnik o jestivim kazeinima i kazeinatima („Službeni glasnik BiH”, broj 21/11),

Pravilnik o ugušćenom (kondenziranom) mlijeku i mlijeku u prahu („Službeni glasnik BiH”, broj 21/11),

Pravilnik o metodama analiza toplinski obrađenog mlijeka za prehranu ljudi („Službeni glasnik BiH”, broj 82/13),

Pravilnik o metodama uzorkovanja i analiza jestivih kazeina i kazeinata („Službeni glasnik BiH”, broj 82/13),

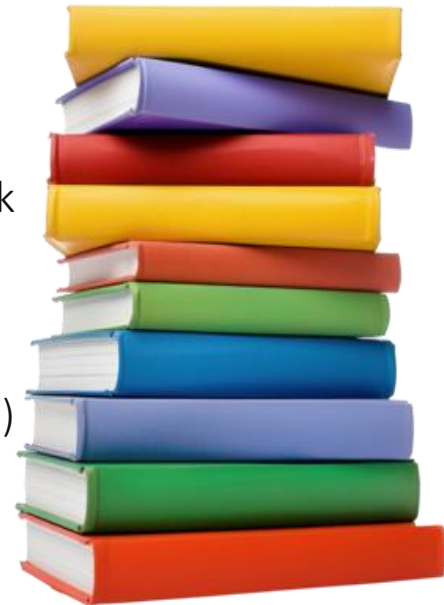
Pravilnik o metodama uzorkovanja i analiza ugušćenog (kondenziranog) mlijeka i mlijeka u prahu namijenjenog za prehranu ljudi („Službeni glasnik BiH”, broj 85/13).

Ostala legislativa

- Pravilnik o metodama uzorkovanja i analiza za službenu kontrolu količine mikotoksina u hrani („Službeni glasnik BiH”, br. 37/09, 68/12 i 62/17)
- Pravilnik o mikrobiološkim kriterijima za hranu („Službeni glasnik BiH”, br. 37/09, 68/12 i 62/17)
- Pravilnik o pružanju obavijesti potrošačima o hrani („Službeni glasnik BiH”, broj 68/13)
- Pravilnik o najvećim dopuštenim količinama određenih kontaminanata u hrani („Službeni glasnik BiH”, br. 68/14, 79/16 i 84/18)
- Pravilnik o provedbi plana praćenja - monitoringa hrane („Službeni glasnik BiH”, broj 21/11)
- Pravilnik o maksimalnim nivoima ostataka pesticida u i na hrani i hrani za životinje biljnog i životinjskog porijekla („Službeni glasnik BiH”, broj 48/21)

Ostala legislativa

- Pravilnik o organizaciji službenih kontrola proizvoda životinjskog podrijetla namijenjenih prehrani ljudi („Službeni glasnik BiH”, broj 103/12)
- Pravilnik o higijeni hrane („Službeni glasnik BiH”, broj 4/13)
- Pravilnik o higijeni hrane životinjskog podrijetla („Službeni glasnik BiH”, broj 103/12)
- Pravilnik o službenim kontrolama koje se provode radi verifikacije postupanja u skladu s odredbama propisa o hrani i hrani za životinje te propisa o zdravlju i dobrobiti životinja („Službeni glasnik BiH”, br. 5/13 i 62/17)

Pravilnik o sirovom mlijeku („Službeni glasnik BiH”, br. 21/11,62/14 i 17/19)

Pravilnikom o sirovom mlijeku propisuju se temeljni standardi i kriteriji za sirovo mlijeko, razvrstavanje sirovog mlijeka te ostali zahtjevi koje pri otkupu mora ispunjavati sirovo mlijeko, namijenjeno za proizvodnju i stavljanje u promet.

Pravilnik o mliječnim proizvodima i starter kulturama („Službeni glasnik BiH”, br. 21/11 i 17/19)

Pravilnikom o mliječnim proizvodima i starter kulturama propisuju se zahtjevi kakvoće koje u proizvodnji i na tržištu moraju ispunjavati mliječni proizvodi, proizvodi sa ili bez mliječnog sastojka i starter kulture koji se stavljaju na tržište, a odnose se na:

- nazive, definicije te opće zahtjeve koje moraju ispunjavati;
- organoleptička svojstva i sastav;
- vrstu i količinu sirovina, dodanih sastojaka i drugih tvari koje se rabe u proizvodnji i preradi;
- dodatne zahtjeve u pogledu označavanja

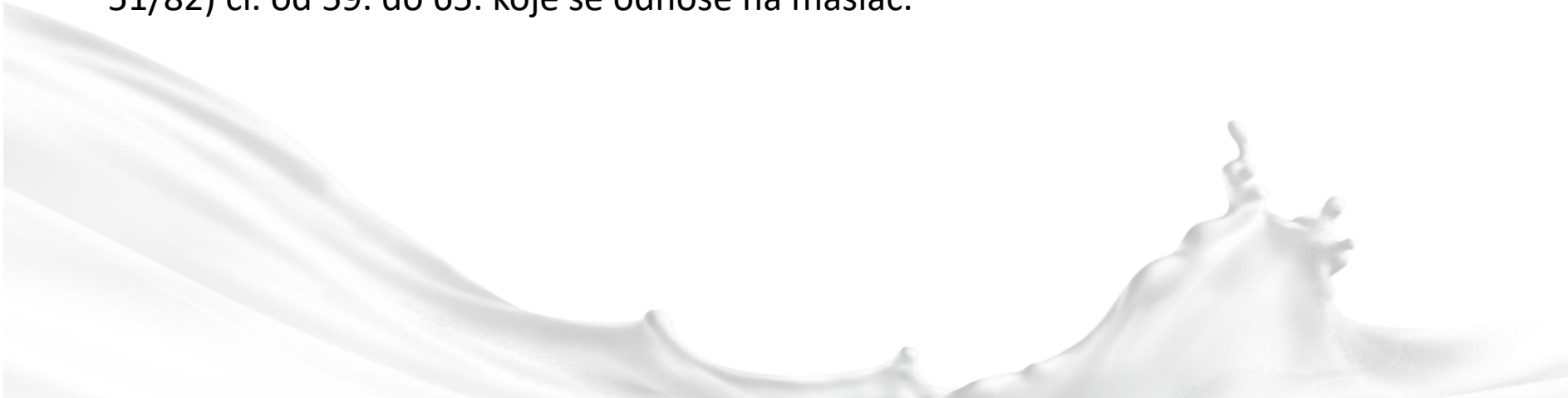
Danom stupanja na snagu ovoga Pravilnika prestaju važiti čl. od 1. do 9., od 15. do 42., od 66. do 107. i od 109. do 197. Pravilnika o kvaliteti mlijeka, mliječnih proizvoda, sirila i čistih kultura („Službeni list SFRJ”, broj 51/82) koji se odnose na mliječne proizvode i starter kulture.

Pravilnik o mazivim mastima („Službeni glasnik BiH”, broj 21/11)

Pravilnikom o mazivim mastima propisuju se uvjeti koje moraju ispunjavati mliječne masti, masti i masti sastavljene od biljnih i/ili životinjskih proizvoda koji se stavljaju na tržište Bosne i Hercegovine.

Danom stupanja na snagu ovoga Pravilnika prestaju važiti odredbe Pravilnika o kvaliteti jestivih ulja i masti biljnog porijekla i margarina, majoneza i njima srodnih proizvoda („Službeni list SFRJ”, broj 27/85) čl. od 41. do 55. koje se odnose na margarin.

Danom stupanja na snagu ovoga Pravilnika prestaju važiti odredbe Pravilnika o kvaliteti mlijeka, mliječnih proizvoda, sirila i čistih kultura („Službeni list SFRJ”, broj 51/82) čl. od 59. do 65. koje se odnose na maslac.

Pravilnik o jestivim kazeinima i kazeinatima („Službeni glasnik BiH”, broj 21/11)

Pravilnikom o jestivim kazeinima i kazeinatima propisuju se uvjeti kakvoće i zdravstvene ispravnosti koje u proizvodnji i stavljanju na tržište moraju ispunjavati jestivi kazeini i kazeinatti te njihove smjese, koji su namijenjeni za prehranu ljudi.

Danom stupanja na snagu ovoga Pravilnika prestaju važiti odredbe članka 108. Pravilnika o kvalitetu mlijeka, mliječnih proizvoda, sirila i čistih kultura („Službeni list SFRJ”, broj 51/82) koje se odnose na kazeine i kazeinate.

Pravilnik o ugušćenom (kondenziranom) mlijeku i mlijeku u prahu („Službeni glasnik BiH”, broj 21/11)

Pravilnikom o ugušćenom (kondenziranom) mlijeku i mlijeku u prahu propisuju se zahtjevi kakvoće koje u proizvodnji i na tržištu moraju ispunjavati ugušćeno (kondenzirano) mlijeko i mlijeko u prahu.

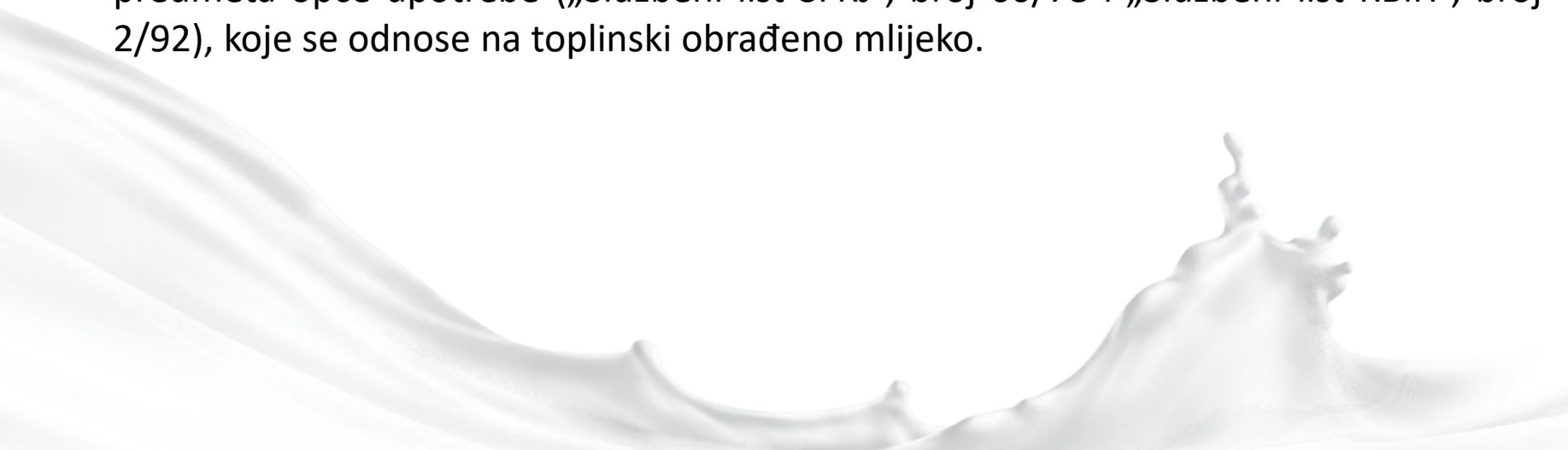
Danom stupanja na snagu ovoga Pravilnika prestaju važiti odredbe čl. od 43. do 53. Pravilnika o kvaliteti mlijeka, mliječnih proizvoda, sirila i čistih kultura („Službeni list SFRJ”, broj 51/82) koje se odnose na ugušćeno (kondenzirano) mlijeko i mlijeko u prahu.

Pravilnik o metodama analiza toplinski obrađenog mlijeka za prehranu ljudi („Službeni glasnik BiH”, broj 82/13)

Ovim se pravilnikom propisuju referentne metode uzimanja uzoraka i referentne metode analiza toplinski obrađenog mlijeka namijenjenog za prehranu ljudi radi kontrole kakvoće.

Danom stupanja na snagu ovoga pravilnika prestaju važiti odredbe Pravilnika o metodama uzimanja uzoraka te metodama kemijskih i fizikalnih analiza mlijeka i mliječnih proizvoda („Službeni list SFRJ”, broj 32/83, i „Službeni list R BiH”, broj 2/92) koje se odnose na metode uzorkovanja i fizikalno kemijske analize mlijeka, te odredbe Uputstva o načinu uzimanja uzoraka za vršenje analiza i superanaliza namirnica i predmeta opće upotrebe („Službeni list SFRJ”, broj 60/78 i „Službeni list R BiH”, broj 2/92), koje se odnose na toplinski obrađeno mlijeko.

Pravilnik o metodama uzorkovanja i analiza jestivih kazeina i kazeinata („Službeni glasnik BiH”, broj 82/13)

Pravilnikom o metodama uzorkovanja i analiza jestivih kazeina i kazeinata propisuju se metode uzorkovanja i metode analiza jestivih kazeina i kazeinata.

Danom stupanja na snagu ovoga pravilnika prestaje važiti Pravilnik o metodama uzimanja uzoraka i vršenja hemijskih i fizičkih analiza bjelančevinastih proizvoda za prehrambenu industriju („Službeni list SFRJ”, broj 41/85).

Pravilnik o metodama uzorkovanja i analiza ugušćenog (kondenziranog) mlijeka i mlijeka u prahu namijenjenog za prehranu ljudi
(„Službeni glasnik BiH”, broj 85/13)

Pravilnikom o metodama uzorkovanja i analiza ugušćenog (kondenziranog) mlijeka i mlijeka u prahu namijenjenih za prehranu ljudi propisuju se metode uzorkovanja i analiza ugušćenog (kondenziranog) mlijeka i mlijeka u prahu.

Danom stupanja na snagu ovoga pravilnika prestaju važiti odredbe koje se odnose na metode uzorkovanja i fizikalno kemijske analize ugušćenog (kondenziranog) mlijeka i mlijeka u prahu Pravilnika o metodama uzimanja uzoraka te metodama kemijskih i fizikalnih analiza mlijeka i mliječnih proizvoda („Službeni list SFRJ”, broj 32/83 i „Službeni list RBiH”, broj 2/92) i odredbe koje se odnose na ugušćeno (kondenzirano) mlijeko i mlijeko u prahu.

UMJESTO ZAKLJUČKA

- Agencija je pripremajući legislativu iz „mlijeka“ novelirala zakonodavni okvir i isti **uskladila s odnosnom europskom legislativom.**
- Agencija je pripremajući „ostalu“ legislativu indirektno pripomogla jačanju između ostalog i legislative iz oblasti mlijeka
- Agencija je u suradnji s Uredom za veterinarstvo BiH pripremila legislativu koja između ostalog također jača i podržava legislativu iz oblasti mlijeka
- Temeljem istog BH proizvođačima, prerađivačima, izvoznicima kao i uvoznicima mlijeka i mliječnih proizvoda omogućeno je neometano prometovanje mlijekom i mliječnim proizvodima.
- U narednom razdoblju Agencija će pratiti i pripremati i ostalu potrebitu legislativu neophodnu BH gospodarskom „mliječnom sektoru“.

BOSNA I HERCEGOVINA

Agencija za sigurnost hrane BiH

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

Агенција за безбједност хране БиХ

HVALA NA PAŽNJI!

